

ญาณวิทยาของจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย

EPISTEMOLOGY OF CONTEMPLATIVE EDUCATION IN THAILAND

สมสิทธิ์ อัสครนีย์ 5136061 CECT/M

ศศ.ม. (จิตตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: หิมพรรณ รักแตงาม, Ph.D., ศักดิ์ชัย อนันต์ศรีชัย, Ph.D., พงษ์ธร ดันดิฤทธิ์ศักดิ์, Ph.D.

บทคัดย่อ

บทความนี้ของผู้วิจัยที่มีคำถามว่า “จิตตปัญญาศึกษาคืออะไร” งานวิจัยชิ้นนี้จึงปรารถนาที่จะนำเสนอภาพใหญ่ของจิตตปัญญาศึกษา ที่สามารถเห็นได้ครอบคลุมครบถ้วนและมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยอาศัยการอธิบายเชิงญาณวิทยา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยมี 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับญาณวิทยาของจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย กล่าวคือ ศึกษาว่าความรู้ความจริงตามแนวจิตตปัญญาศึกษามีลักษณะอย่างไร และมีหนทางที่เข้าไปรับรู้ได้อย่างไรบ้าง และ 2) เพื่อพัฒนาวิธีวิทยาการวิจัยที่สอดคล้องและเหมาะสมกับจิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย ส่วนวิธีดำเนินการวิจัยนั้นเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนหลักได้แก่ การศึกษานิยามความหมายของจิตตปัญญาศึกษา กับการศึกษาญาณวิทยาของจิตตปัญญาศึกษา จากนั้นจึงนำผลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เป็นต้นแบบของวิธีวิทยาการวิจัยแบบจิตตปัญญาศึกษาต่อไป

ผลจากการวิจัยพบว่า จิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทยมีแก่นที่เป็นคุณลักษณะสำคัญร่วมกันในประเด็นสำคัญ 6 ประเด็น ได้แก่ ที่มาของการเรียนรู้ ฐานปฏิบัติการของการเรียนรู้ แนวทางการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมของจิตใจผู้เรียน วิธีแห่งการฝึกฝนตนเองทางจิตวิญญาณ และผลของการเรียนรู้ ส่วนญาณวิทยาของจิตตปัญญาศึกษานั้นให้การยอมรับธรรมชาติและหนทางเข้าถึงความรู้ความจริง ที่หลากหลายและกว้างขวางกว่าญาณวิทยาของการศึกษากระแสหลักทั่วไป กล่าวคือ เป็นญาณวิทยาที่มีความผันแปรอยู่ระหว่างความเป็นจริงแบบวัตถุวิสัยกับความเป็นจริงแบบอัตวิสัย การจำกัดขอบเขตของความจริงในมิติใดมิติหนึ่งกับการเชื่อมโยงความจริงหลากหลายมิติเข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม และสถานะของความเป็นจริงที่ให้ความคมชัดในตัวคน ดำรงความมี / ความเป็นกับสถานะของความเป็นจริงที่ไม่ให้ความคมชัดในตัวคน ไร้ความมี / ความเป็น

การสังเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ต้นแบบของวิธีวิทยาการวิจัยแบบจิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วยเครื่องมือและวิธีการอันหลากหลายจากทั้งกลุ่มวิธีวิทยาการวิจัย 4 กลุ่มย่อย ๆ คือ วิธีวิทยาการวิจัยเชิงประจักษ์ แบบอัตวิสัย แบบอัตวิสัยร่วม และแบบข้ามพหุบุคคล โดยอาศัยจิตของผู้วิจัยเองเป็นฐานปฏิบัติการสำคัญในการเรียนรู้ รวมไปถึงมีขั้นตอนเสริมอีก 2 ประการคือการเตรียมความพร้อมของจิตใจและการอยู่บนวิถีของการฝึกปฏิบัติทางจิตวิญญาณ

คำสำคัญ : ญาณวิทยา / จิตตปัญญาศึกษา / อัตวิสัย / ความเป็นองค์รวม / สถานะไร้ความจำกัด

EPISTEMOLOGY OF CONTEMPLATIVE EDUCATION IN THAILAND

SOMSIT ASDORNNITHEE 5136061 CECT/M

M.A. (CONTEMPLATIVE EDUCATION AND TRANSFORMATIVE LEARNING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : HIMAPAN RUKTAENGAM, Ph.D.,
SAKCHAI ANANTRICHAI, Ph.D., PONGSATHORN TANTIRITISAK, Ph.D.

Abstract

Personal curiosity gave the researcher the aspiration to thoroughly elucidate a clear and complete overview of contemplative education in Thailand. The epistemology of contemplative education was elaborated with two objectives: to study the nature of knowledge in Thai contemplative education and the ways it is attained, and to develop a methodology that is relevant and practical. Content analysis of a variety of documents, including information via the Internet, was carried out in two main parts of the investigation: the study of the definition of contemplative education in Thailand, and the study of epistemology relevant to Thai contemplative education. The results obtained were further used to develop a working prototype of the methodology.

The results revealed the core qualities of Thai contemplative education in six aspects: origin, base of operation, concepts of learning, mental readiness of the learner, paths of spiritual practice, and outcomes. Furthermore, due to the broader epistemic sense of Thai contemplative education, variety in the nature of knowledge and multiple ways of knowing are well accepted. The broad spectrum of epistemology then justifies that knowledge may appear anywhere between objectivity and subjectivity, between single and multiple dimensions of reality, and between a definite / bounded state and an indefinite / unbounded state of reality.

From the research synthesis, a methodology usable for Thai contemplative education was proposed. It contains tools and methods from different groups of relating methodology, which are empirical, subjective, intersubjective, and transpersonal methodologies. It also requires the learner's own mind as the basis for the learning process, as well as two additional steps of mental preparation and the spiritual path of practice.

KEY WORDS: EPISTEMOLOGY / CONTEMPLATIVE EDUCATION /
SUBJECTIVITY / MULTI-DIMENSIONS / INDEFINITENESS

326 pages